

Ліс навіює спомини...

Переступила поріг уже знайомого будинку, що по вулиці Перше Травня в райцентрі, а серце так і вистрибувало: йшла на зустріч з активною учасницею партизанського руху під час Великої Вітчизняної війни Надією ЛЕЩЕНКО й змушена була потривожити її, вже стареньку сивочолу голубку, болючими спогадами. Йшла й не знала, що вона майже не ходить, а ледве пересувається за допомогою спеціального пристрою, за який зі всіх сил тримається вже слабенькими руками.

- Пробачте, дорогенька, не знала, що ось так.., - мовила, наближаючись до постелі, на якій сиділа героїня.

Та почула у відповідь, повірте, молодий голос... Наче й не було кількарічної розлуки з Надією! А от спогади з роками стиралися, спливали, ніби вода в річці. «Даруйте, - говорила. - Так багато забулося, що не сила й згадувати той страшний час. Хай не знають його ні внуки, ні правнуки...».

Довгенько мовчали обидві. В Надії Лещенко, напевно, попливли перед очима нестерпно важкі роки окупації фашистами рідної Київщини. Як вони знущалися над простим сільським населенням, особливо дітьми. Батьки боялися випустити малечу з хати, бо могли вже їх і не побачити. А скільки молоді вивезли на невідільницькі роботи до Фатерлянду! Якось повідомили і родині Яковенків, що їх Надю планують теж забрати до Німеччини. Вона -сирота, мала всього п'ять рочків, як померла матуся, не знала де себе подіти. А на час мобілізації на ті ненависні роботи, не виповнилося ще й чотирнадцяти. Хто пошкодує сироту? Як зарадити біді? Удвох з вірною подругою Марійкою Коваленко вирішили тікати до партизанів, про які чули з розповідей дорослих.

Вночі вибралися з села й по прошкували до лісу. Довго брели, поки натрапили, слава Богу, на партизанський патруль. Зі сльозами на очах утікачки розповіли, що на них чекає. Коли привели в загін партизанського з'єднання Сидора Ковпака, побачили там багатьох- односельців, зокрема Зіну Грищенко, Петра Могилу, Сергія... (вбачилась, що забула прізвище). На перших порах дівчат послали носити вибухівки, відряджали в розвідку, виконувати інші нагальні роботи в загоні. Чи боялися йти, скажімо, в розвідку? Звичайно, що боялися, але йшли не самі, а з досвідченими партизанами-розвідниками, які по- батьківськи опікувалися молодим поповненням. Тому кожного разу поверталися із виконаним завданням.

На все життя, мабуть, запам'ятала бій на Житомирщині, під Кодрами. Фашисти осатаніло оборонялися. Партизани ж уночі замінували дороги, чекали слушного моменту, щоб зненацька кинутися на німецький загін. Десь о четвертій ранку, коли ще не світало, у піднебесся зірвалася ракета-сигнал до бою. Противники того аж ніяк не чекали, вискакували, хто в чім, бігли, не знали в який бік. Навкруги ж усе палало, гуркотіло. Осколком від бомби ранило в тім бою і Надію Яковенко. Закривавлену санітари перенесли саморобними ношами на підводі, заповнену пораненими. Лікар-хірург витягнув осколок,- проте шрамом досі позначена ліва нога... Тоді ж загинув начальник штабу Григорій Тимченко.

У пам'яті й нині прийоми літаків з Москви зі зброєю, одягом, продуктами харчування. Вибирали галявину, оточену лісом, розкладали декілька багать, показуючи цим льотчикам, куди скидати довгоочікуваний дорогоцінний для партизанів вантаж...

Не нарікали дівчата на нелегкі партизанські будні. Натомість поспішали скрізь, куди б не послали. Дякували ковпаківцям за спокійно прожитий день, хай і сповнений випробувань, зате ходили по своїй землі, яку разом з іншими прагнули

швидше звільнити від німецько-фашистських загарбників. Це непереборне бажання міцніло щодня. І скільки було радості, коли погнали поневолювачів за Дніпро! Повернулися з Марійкою в рідне село Біліча.

Невдовзі звільнився в запас сусід Микита Лещенко, який служив підводником на морфлоті. Він жив через дорогу від Яковенків. Приглянулася йому Надійка — забрав із собою на Рівненщину в Дубровицький район, де запропонували керівну посаду в місцевому лісгопзасі. Пообіцяли, що попрацює тільки рік, а там пришлють заміну, й він з Надією повернеться додому. Та не так сталося, як планували. Залишилися Лещенки на Поліссі на все життя. Надя довгий час працювала у відділі робітничого постачання, міськторзі, закінчила Рівненський кооперативний технікум. За багаторічну сумлінну працю мала численні нагороди як місцевої влади, так і вищого керівництва, що додалися до бойових орденів і медалей. На згадку про це залишилися світлини, які дбайливо зберігає. З приємністю згадує гостини бойової партизанської подруги Марійки, яка приїжджала в Сарни з чоловіком. «Немає вже її, померла... Роки беруть своє. Ось уже й мого чоловіка Микити (удовича немає. П'ятдесят шість років прожили з ним у злагоді та спокої, жодного поганого слова від нього не чула. От що значить, коли людина пройшла через пекло війни, то дорожить мирним часом, як зіницею ока...», - говорила Надія, раз по раз змахуючи зрадливі непрохані сльозини-намистини.

Мимоволі побачила на столі районний часопис «Сарненські новини», «Робочую газету». Перехопила мій погляд: «То голова ветеранської ради нам, ветеранам, передплачує. А традицію започаткував колишній голова Іван Ковальов. Що то за людина! Коли лікувалася в райлікарні, у терапевтичному відділені, ще в Дубках, приїжджав кілька разів провідувати, і не з порожніми руками... А тепер ось ледве пересуваюся по кімнаті, але ні- ні та й на подвір'я помалесеньку намагаюся вибратися. Так гарно нині... Осінь прийшла... Спокійно й тихо довкола. Хай завжди так буде, щоб ніхто і ніколи не знав, що таке війна». На такій ноті й прощалися, і так хотілось би, щоби ми не забували тих, хто боровся за наше мирне сьогодні, у вирі суєти пам'ятали поіменно всіх — їх ратна й трудова слава - вічна.

Раїса Бричкова